

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Кафедра міжнародного бізнесу та економічної теорії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Б.о. декана факультету міжнародних
економічних відносин та туристичного бізнесу
Гетяна МІРОШНИЧЕНКО

2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мікроекономіка та макроекономіка

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти: **перший (бакалаврський)**
галузь знань **29 «Міжнародні відносини»**
спеціальність **292 «Міжнародні економічні відносини»**
освітня програма **«Міжнародні економічні відносини», «Міжнародна логістика і митна справа»**
вид дисципліни: **обов'язкова**
факультет **міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу**

2023 / 2024 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

«29» серпня 2023 року, протокол № 1

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: доцент кафедри міжнародного бізнесу та економічної теорії факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу Шедякова Т. Є.

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародного бізнесу та економічної теорії

Протокол від «29» серпня 2023 року № 1

В.о. завідувача кафедри

(оригінал підписано)

Ірина ДЕРІД

(ім'я та прізвище)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми (керівником проектної групи) «Міжнародні економічні відносини» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Гарант освітньо-професійної програми (керівник проектної групи) «Міжнародні економічні відносини» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

(оригінал підписано)

Надія КАЗАКОВА

(ім'я та прізвище)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми (керівником проектної групи) «Міжнародна логістика і митна справа» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Гарант освітньо-професійної програми (керівник проектної групи) «Міжнародна логістика і митна справа» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

(оригінал підписано)

Олена ХАНОВА

(ім'я та прізвище)

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол від «29» серпня 2023 року № 1

Голова науково-методичної комісії

(оригінал підписано)

Лариса ГРИГОРОВА-БЕРЕНДА

(ім'я та прізвище)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Мікроекономіка та макроекономіка» складена відповідно до освітньо-професійних (освітньо-наукових) програм «Міжнародні економічні відносини», «Міжнародна логістика і митна справа» підготовки бакалаврів спеціальності «Міжнародні економічні відносини».

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Мікроекономіка та макроекономіка» є вивчення закономірностей функціонування ринкової економічної системи на макро- та мікроекономічному рівнях.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

– формування наступних загальних компетентностей:

ЗК3. Здатність навчатися та бути сучасно навченим.

ЗК5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК11. Здатність працювати в команді.

ЗК12. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

– формування наступних фахових компетентностей:

ФК2. Здатність використовувати базові категорії та новітні теорії, концепції, технології і методи у сфері міжнародних економічних відносин з урахуванням їх основних форм, застосовувати теоретичні знання щодо функціонування та розвитку міжнародних економічних відносин.

ФК3. Здатність виявляти особливості функціонування середовища міжнародних економічних відносин та моделей економічного розвитку.

ФК4. Здатність обґрунтовувати особливості реалізації форм міжнародних економічних відносин на мега-, макро-, мезо- і мікрорівнях.

ФК14. Здатність спілкуватися на професійному та соціальному рівнях з використанням фахової термінології, включаючи усну і письмову комунікацію державною та іноземними мовами.

ФК16. Здатність постійно підвищувати теоретичний рівень знань, генерувати й ефективно використовувати їх в практичній діяльності.

1.3. Кількість кредитів – 4.

1.4. Загальна кількість годин – 120.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни.

Характеристика навчальної дисципліни
обов'язкова
Денна форма навчання
Рік підготовки
1-й
Семестр
2-й
Лекції
32 год.
Практичні, семінарські заняття
16 год.
Лабораторні заняття
–
Самостійна робота
72 год.
Індивідуальні завдання
–

1.6. Заплановані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти мають досягти наступних результатів:

ПРН1. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, усвідомлюючи необхідність навчання впродовж усього життя, проявляти толерантність та готовність до інноваційних змін.

ПРН2. Вільно спілкуватися з професійних питань державною та іноземними мовами усно і письмово, фахово використовувати економічну термінологію.

ПРН3. Використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології, програмні пакети загального і спеціального призначення.

ПРН7. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПРН8. Розуміти, виділяти й описувати нові явища, процеси й тенденції глобального розвитку, механізми й інструменти реалізації економічної політики та світових інтеграційних / дезінтеграційних процесів, у тому числі та євроатлантичної інтеграції.

ПРН10. Ідентифікувати та виокремлювати особливості функціонування суб'єктів міжнародних відносин та моделей їх економічного розвитку.

ПРН12. Здійснювати комплексний аналіз складних економічних систем, зіставляти та порівнювати їх складові, оцінювати й аргументувати оцінки результативності їх функціонування.

ПРН13. Підбирати і вміло застосовувати аналітичний інструментарій дослідження стану та перспектив розвитку окремих сегментів міжнародних ринків товарів і послуг з використанням сучасних знань про методи, форми й інструменти регулювання міжнародної торгівлі.

ПРН15. Визначати функціональні особливості, характер, рівень та ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних економічних відносин різного рівня та налагоджувати комунікації між ними.

ПРН23. Усвідомлювати необхідність навчання впродовж життя з метою підтримки професійної компетентності на високому рівні.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Мікроекономіка

Тема 1. Теоретичні основи мікроекономіки. Попит, пропозиція, їх взаємодія

Проблема обмеженості ресурсів і необхідності вибору. Альтернативність цілей використання обмежених ресурсів і раціональність поведінки суб'єктів ринкових відносин. Макро- та мікроекономіка як найважливіші складові сучасної теоретичної економіки. Предмет мікроекономіки. Суб'єкти та об'єкти економічних відносин на мікрорівні.

Сутність попиту. Функція попиту. Закон попиту. Аналіз зміни попиту загалом та величини (обсягу) попиту. Функція пропозиції. Закон пропозиції. Аналіз змін пропозиції загалом та величини (обсягу) пропозиції. Взаємодія попиту і пропозиції. Ринкова рівновага. Сталість і динамічність ринкової рівноваги. Еластичність попиту і пропозиції. Практичне значення концепції еластичності.

Тема 2. Аналіз поведінки споживача

Поняття корисності. Кардиналістська теорія корисності. Сукупна та гранична корисності. Функція корисності. Перший закон Госсена. Другий закон Госсена. Вибір споживача з ординалістських позицій. Криві байдужості. Гранична норма заміщення благ. Бюджетна лінія. Оптимум споживача як модель раціонального споживчого вибору.

Реакція споживача на зміну його доходу. Лінія дохід-споживання. Реакція споживача на зміну цін товарів. Лінія ціна-споживання. Ефект заміщення та ефект доходу.

Тема 3. Мікроекономічна модель підприємства

Підприємство як суб'єкт ринку та виробничо-ринкова система. Фактори виробництва, їх групування. Мотивація поведінки підприємства. Основні види вибору підприємства: що виробляти, як виробляти, для кого виробляти. Фактор часу і періоди у функціонуванні підприємства.

Параметри підприємства як мікроекономічної моделі. Поняття і параметри виробничої функції. Сукупний, середній та граничний продукти. Витрати виробництва. Сукупні, середні та граничні витрати. Поняття загального (сукупного, валового), середнього та граничного виторгу. Прибуток як кінцевий результат діяльності підприємства.

Виробнича функція з одним змінним фактором. Правило спадної віддачі (продуктивності) змінного фактора виробництва. Виробнича функція з двома змінними факторами. Ізокванта. Взаємозамінність факторів виробництва. Гранична норма технічного заміщення. Ефект масштабу. Постійна (стала), спадна та зростаюча віддача від масштабу. Причини позитивного та негативного ефекту від масштабу.

Оптимум виробника. Вибір комбінації виробничих факторів за критеріями мінімізації витрат чи максимізації випуску. Ізокоста. Рівновага виробника: графічна, алгебраїчна, економічна інтерпретація. Траєкторія розширення виробничої діяльності фірми.

Тема 4. Витрати виробництва

Витрати виробництва у короткостроковому періоді. Економічні та бухгалтерські витрати. Поняття альтернативних витрат. Постійні та змінні витрати. Типовий характер зміни витрат за короткостроковий період. Закон зростаючих граничних витрат (зниження дохідності).

Витрати в довгостроковому періоді. Криві довготривалих витрат, їх види. Концепція мінімально ефективного розміру підприємства. Варіанти технологічного вибору фірми в розробці довгострокової стратегії.

Тема 5. Ринок досконалої конкуренції

Ознаки й умови досконалої конкуренції. Ринковий попит на продукцію фірми за умов досконалої конкуренції.

Ринкова поведінка підприємства в короткостроковому періоді. Визначення оптимальних обсягів випуску: два підходи. Пропозиція фірми і галузі в короткостроковому періоді. Рівновага фірми та галузі.

Ринок досконалої конкуренції в довгостроковому періоді. Пропозиція фірми в довгостроковому періоді. Тривала рівновага підприємства, галузі, ринку та механізм її підтримки. Ефективність ринку досконалої конкуренції.

Тема 6. Ринок недосконалої конкуренції

Модель чистої монополії та її характеристики. Монопольний ринок у короткостроковому та довгостроковому періодах. Крива попиту монополіста. Вибір монополістом ціни й обсягу виробництва. Цінова дискримінація та її види. Економічні наслідки монополізації галузі. Порівняльна оцінка конкурентного та монопольного ринків. Потреба державного регулювання монополії, антимонопольна політика.

Основні ознаки олігополії. Теоретичні моделі олігополії. Теорія ігор у моделюванні олігополії. Узагальнена модель рівноваги Неша. Часткові моделі рівноваги – Штакельберга, Курно, Бертрана та їх модифікації. Моделі олігополістичного ціноутворення.

Ознаки монополістичної конкуренції. Ринкова поведінка монополістичного конкурента. Визначення оптимального обсягу виторгу та цінова політика фірми у короткостроковому періоді. Умова досягнення і підтримання беззбитковості в довгостроковому періоді. Сутність та передумови розвитку нецінової конкуренції. Порівняльна характеристика ринкових структур.

Тема 7. Ринок факторів виробництва

Похідний попит. Попит на продукт і попит на фактори виробництва. Правило оптимального використання ресурсів.

Попит на працю за умови досконало конкурентного ринку ресурсів. Праця як фактор виробництва, її мобільність. Характеристика досконало конкурентного ринку праці. Формування індивідуального, галузевого та ринкового попиту на працю.

Ринкова пропозиція праці на досконало конкурентному ринку. Обґрунтування вибору робітника щодо праці і відпочинку: Ринкова пропозиція послуг праці. Рівновага на ринку праці. Ринок праці з недосконалою конкуренцією. Попит монополії на працю та монопольна рівновага. Монопсонічний та олігопсонічний ринки, їх особливості. Контроль профспілок над пропозицією робочої сили, рівнем заробітної плати та продуктивністю праці.

Капітал як ресурс тривалого використання; форми капіталу. Ринки капіталу. Рух капіталу та капітальні фонди. Попит і пропозиція капіталу. Вступ до аналізу інвестиційних рішень. Поняття дисконтованої величини. Види процентних ставок. Реальна та номінальна процентні ставки. Рівень дохідності, прибуток на капітал. Показники теперішньої та майбутньої вартості в прийнятті інвестиційних рішень. Рівновага на ринку капіталу. Формування процентної ставки як рівноважної ціни капіталу.

Ринок землі. Особливості землі як фактора виробництва. Особливості формування пропозиції землі та попиту на землю. Фактори впливу на попит на землю. Рента. Ціна землі як капіталізована рента.

Тема 8. Загальна ринкова рівновага та економіка добробуту

Часткова та загальна рівновага. Ефект зворотного зв'язку. Закон Вальраса.

Рівновага в економіці обміну. Необхідність та вигоди ринкового обміну. Порівняння граничних норм заміщення для пар товарів, які обмінюють. Діаграма Еджворта. Ефективність при обміні. Крива контрактів. Ефективний розподіл. Крива можливостей споживачів. Загальна рівновага за Парето.

Ефективність у виробничій сфері. Розподіл виробничих ресурсів; діаграма Еджворта. Крива виробничих контрактів. Оптимальний розподіл ресурсів. Ефективність на конкурентних ринках товарів.

Сукупна (зведена) ефективність конкурентних ринків. Причини обмеженої здатності ринкового регулювання. Оптимум та квазіоптимум ринкової системи. Теорія загальної рівноваги та політика в галузі економіки добробуту. Критерії оцінки добробуту.

Розділ 2. Макроекономіка

Тема 9. Теоретичні основи макроекономіки. Система національних рахунків та її показники

Макроекономіка як складова економічної науки. Об'єкт і предмет макроекономіки. Функції макроекономіки. Макроекономіка та економічна політика. Становлення та розвиток макроекономіки як науки. Модель кругопотоку як базова модель макроекономічної рівноваги.

Система національних рахунків як міжнародний стандарт макроекономічного рахівництва та фактологічна база макроекономіки. Поняття валового внутрішнього продукту (ВВП). Методи обчислення ВВП. Проблеми, що пов'язані з вимірюванням

ВВП. Валовий національний дохід. Роль цінового фактору у вимірюванні ВВП. Номінальний і реальний ВВП. Інфлювання та дефлювання. Темпи зростання та приросту ВВП. Аналіз динаміки ВВП в Україні.

Тема 10. Макроекономічна нестабільність

Ринок праці та механізм його функціонування. Неокласична теорія ринку праці та графічна інтерпретація неокласичної моделі ринку праці. Кейнсіанська теорія ринку праці та графічна інтерпретація кейнсіанської моделі ринку праці.

Зайнятість і безробіття. Населення як джерело робочої сили. Показники рівня використання робочої сили: рівень зайнятості, коефіцієнт участі у робочій силі. Неповна зайнятість, методологічні підходи до розрахунку рівня безробіття; причини та види безробіття. Рівень безробіття у різних країнах. Повна зайнятість, природне безробіття та потенційний рівень ВВП; обчислення природного рівня безробіття. Динаміка природного рівня безробіття.

Втрати від різних видів безробіття. Відставання фактичного ВВП від потенційного ВВП (ВВП-розрив). Закон Оукена. Визначення потенційного ВВП на основі ВВП-розриву. Визначення впливу безробіття на динаміку ВВП. Державна політика зайнятості населення. Особливості розвитку ринку праці, динаміки безробіття і дії закону Оукена в Україні.

Поняття та показники інфляції. Темп інфляції. Види інфляції залежно від її темпів. Інфляція попиту, інфляція витрат та їх графічна інтерпретація. Збалансована і незбалансована інфляція. Очікувана і неочікувана інфляція; теорії адаптивних і раціональних очікувань. Дефляція. Причини і наслідки інфляції. Кейнсіанська теорія щодо причин інфляції. Роль грошей в інфляційному механізмі: монетаристський підхід та позиція кейнсіанців. Чинники інфляції попиту та витрат. Інфляційні очікування. Наслідки інфляції попиту та інфляції витрат, зтяжної та високої, помірної інфляції. Механізм та напрямки політики контролю над інфляцією. Таргетування інфляції. Особливості причин та динаміки інфляційних процесів в Україні.

Взаємозв'язок інфляції та безробіття. Крива Філіпса як аналітичний засіб стабілізаційної політики: рання та сучасна; рівняння кривої Філіпса; інфляція повної зайнятості та переміщення кривої Філіпса; крива Філіпса у довгостроковому періоді.

Економічні коливання та економічні цикли як прояв макроекономічної нестабільності та форма економічного розвитку. Індикатори циклічних коливань в економіці.

Тема 11. Товарний ринок

Сукупний попит. Закон та графічна модель сукупного попиту. Цінові чинники сукупного попиту: ефект процентної ставки, ефект багатства, ефект імпортичних закупівель. Нецінові фактори сукупного попиту та їх вплив на його графічну модель. Чинники сукупного попиту в Україні.

Сукупна пропозиція. Класична модель сукупної пропозиції. Довгострокова сукупна пропозиція: її теоретичний інструментарій, графічна модель, виробнича функція як її математична інтерпретація, фактори. Короткострокова сукупна пропозиція і ціна. Основна модель короткострокової сукупної пропозиції та її функція. Теорії короткострокової сукупної пропозиції. Зміна цін і реального ВВП на різних ділянках короткострокової сукупної пропозиції. Нецінові чинники короткострокової сукупної пропозиції. Чинники сукупної пропозиції в Україні.

Рівновага сукупних попиту і пропозиції. Модель AD-AS. Рівноважні ціни та рівноважний рівень виробництва. Коротко- і довгострокова рівновага. Ринковий механізм встановлення та відновлення рівноваги в моделі AD-AS. Порушення рівноваги змінами у сукупному попиті на різних відрізках кривої AS. Ефект храповика. Стагфляція. Порушення рівноваги збуренням сукупної пропозиції та механізм її відновлення. Шоки сукупних попиту та пропозиції; стабілізаційна політика.

Тема 12. Грошовий ринок та монетарна політика

Пропозиція грошей. Сутність пропозиції грошей та грошові агрегати. Грошова база та її компоненти: готівка і банківські резерви, обов'язкові й надлишкові резерви. Грошовий мультиплікатор, коефіцієнт готівки, резервна норма. Мультиплікація грошової бази банківською системою. Грошова пропозиція як функція процентної ставки і крива пропозиції грошей.

Попит на гроші та його різновиди. Класичний підхід до функції попиту на гроші. Рівняння грошового попиту кількісної теорії грошей. Процентна ставка і альтернативна вартість зберігання грошей. Механізм грошового ринку та його графічна модель. Рівновага на грошовому ринку.

Процентна ставка: сутність та види. Реальна процентна ставка та чинники, що впливають на її рівень. Номінальна процентна ставка на основі рівняння Фішера. Очікувана і фактична реальна процентна ставка. Мотиваційна роль реальної процентної ставки.

Сутність монетарної політики. Кінцеві цілі монетарної політики та проблема їх вибору. Інструменти монетарної політики: операції на відкритому ринку, операції на валютному ринку, облікова (дисконтна) ставка, нормативи обов'язкового резервування. Монетарна політика в моделі AD-AS. Передавальний механізм грошово-кредитної політики. Зв'язок монетарної політики з бюджетно-податковою та валютною політикою.

Модель IS-LM як імітація одночасної рівноваги на товарному та грошовому ринках. Побудова кривої IS та її рівняння. Побудова кривої LM та її рівняння. Модель IS-LM як аналітичний засіб макроекономічної політики.

Тема 13. Споживання, заощадження та інвестиції

Споживання та заощадження. Споживання як функція наявного доходу. Використовуваний дохід і споживання. Функція споживання. Графік споживання. Середня та гранична схильність до споживання. Автономне споживання та чинники, що на нього впливають. Кейнсіанська функція споживання. Міжчасовий вибір споживача. Бюджетне обмеження. Гіпотеза життєвого циклу. Гіпотеза постійного доходу. Зв'язок між диференціацією доходів і споживанням. Економічна нерівність та способи її оцінювання: крива Лоренца, доцільний коефіцієнт, коефіцієнт Джині. Особливості споживання в Україні в умовах ринкової трансформації економіки.

Функція заощадження та графічна модель заощадження. Середня та гранична схильність до заощадження. Види заощаджень. Рівень заощаджень. Динаміка заощаджень в Україні.

Основні типи інвестицій та їх впливи на розвиток національної економіки. Функції інвестицій та їх графічна інтерпретація. Процентна ставка як чинник інвестиційного попиту, дисконтована вартість. Чинники інвестицій та їх вплив на криву інвестиційного попиту. Модель простого акселератора. Нестабільність інвестицій.

Взаємозв'язок заощаджень та інвестицій. Класичний механізм урівноваження заощаджень з інвестиціями. Кейнсіанський механізм урівноваження заощаджень з інвестиціями. Структура заощаджень приватної закритої економіки. Роль фінансово-кредитної системи в трансформації заощаджень в інвестиції.

Тема 14. Сукупні витрати і ВВП

Сукупні витрати і рівноважний ВВП. Визначення рівноважного ВВП на основі методу витрати-випуск. Фактичні та заплановані витрати. Модель «кейнсіанський хрест». Система вилучень та ін'єкцій в економічному кругообігу. Роль запасів у досягненні економічної рівноваги в короткостроковому періоді. Визначення рівноважного ВВП за методом вилучення-ін'єкції.

Заплановані та незаплановані інвестиції. Модель «заощадження-інвестиції» як спрощена модель економічної рівноваги.

Сутність мультиплікативного ефекту. Мультиплікатор витрат. Мультиплікатор інвестицій. Індуційовані й автономні витрати. Алгебраїчна модель простого мультиплікатора та його сутнісне визначення. Механізм мультиплікації автономних витрат. Ефект мультиплікатора та його математична і графічна інтерпретація. Мультиплікативна зміна реального ВВП. Вплив інфляції на ефект мультиплікатора.

Сукупні витрати і потенційний ВВП. Рівноважний ВВП в умовах повної та неповної зайнятості. Рецесійний розрив як наслідок дефіциту автономних витрат в умовах неповної зайнятості. Графічна та математична інтерпретація рецесійного розриву. Інфляційний розрив як наслідок надлишку автономних витрат в умовах повної зайнятості. Графічна та математична інтерпретація інфляційного розриву.

Тема 15. Економічне зростання

Основні засади теорії економічного зростання. Сутність та показники економічного зростання. Економічне зростання та економічний розвиток. Основні положення кейнсіанської теорії економічного зростання. Сутність теорій ендогенного зростання.

Моделі економічного зростання. Модель Солоу. Основні передумови моделі Солоу. Вплив нагромадження капіталу на капіталоозброєність. Умови формування стійкої капіталоозброєності. Вплив приросту населення на капіталоозброєність. Граничні інвестиції. Вплив технічного прогресу на капіталоозброєність через зростання ефективності праці. Технічний прогрес як нескінченний фактор економічного зростання. «Золоте правило» нагромадження капіталу.

Джерела економічного зростання. Внесок факторів виробництва в економічне зростання. Рівняння, що описує внесок капіталу і праці у приріст продукту. Внесок технічного прогресу в приріст продукту. Рівняння, що описує економічне зростання з урахуванням усіх факторів. Залишок Солоу. Проблема економічного зростання в різних групах країн та в Україні.

Тема 16. Держава в системі макроекономічного регулювання

Роль держави в економічному кругообігу. Модель економічного кругообігу з урахуванням держави. Валові та чисті податки. Державні видатки. Позики уряду. Перерозподільна функція держави. Стабілізаційна функція держави.

Дискреційна фіскальна політика. Вплив державних закупівель на ВВП. Мультиплікатор витрат у змішаній закритій економіці. Вплив чистих податків на ВВП. Мультиплікатор податків. Крива Лаффера та можливість її практичного застосування. Фактичне, потенційне та циклічне бюджетне сальдо. Оцінка бюджетної політики в умовах повної та неповної зайнятості. Мультиплікатор збалансованого бюджету. Недискреційна (автоматична) фіскальна політика. Автоматичні чисті податки як вмонтовані стабілізатори. Державний борг та ефекти витіснення. Емісійне фінансування бюджетного дефіциту: інфляція. Вибір моделей макроекономічної політики.

Зовнішньоекономічна діяльність та економічна політика. Платіжний баланс. Валютний курс. Валюта та її види. Вплив зовнішньої торгівлі на економіку. Гранична схильність до імпорту. Вплив зовнішньої торгівлі на умови формування економічної рівноваги, визначеної за методом вилучення-ін'єкції. Країна як чистий дебітор або як чистий кредитор. Чинники, що впливають на чистий експорт. Функція чистого експорту. Вплив чистого експорту на ВВП, мультиплікатор витрат у відкритій економіці.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	усього	у тому числі			
л.		п.	лаб.	інд.	с. р.
Розділ 1. Мікроекономіка					
Тема 1. Теоретичні основи мікроекономіки. Попит, пропозиція, їх взаємодія	9	2	2		5
Тема 2. Аналіз поведінки споживача	7	2			5
Тема 3. Мікроекономічна модель підприємства	9	2	2		5
Тема 4. Витрати виробництва	7	2			5
Тема 5. Ринок досконалої конкуренції	8	2	2		4
Тема 6. Ринок недосконалої конкуренції	6	2			4
Тема 7. Ринок факторів виробництва.	8	2	2		4
Тема 8. Загальна ринкова рівновага та економіка добробуту.	6	2			4
Разом за розділом 1	60	16	8		36
Розділ 2. Макроекономіка					
Тема 9. Теоретичні основи макроекономіки. Система національних рахунків та її показники	9	2	2		5
Тема 10. Макроекономічна нестабільність.	7	2			5
Тема 11. Товарний ринок.	9	2	2		5
Тема 12. Грошовий ринок та монетарна політика	7	2			5
Тема 13. Споживання, заощадження та інвестиції.	8	2	2		4
Тема 14. Сукупні витрати і ВВП.	6	2			4
Тема 15. Економічне зростання.	8	2	2		4
Тема 16. Держава в системі макроекономічного регулювання	6	2			4
Разом за розділом 2	60	16	8		36
Усього годин	120	32	16		72

4. Темі практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Розділ 1. Мікроекономіка		
1	Тема 1. Теоретичні основи мікроекономіки. Попит, пропозиція, їх взаємодія	2
2	Тема 3. Мікроекономічна модель підприємства	2
3	Тема 5. Ринок досконалої конкуренції	2
4	Тема 7. Ринок факторів виробництва.	2
Розділ 2. Макроекономіка		
5	Тема 9. Теоретичні основи макроекономіки. Система національних рахунків та її показники	2

6	Тема 11. Товарний ринок.	2
7	Тема 13. Споживання, заощадження та інвестиції.	2
8	Тема 15. Економічне зростання.	2
Усього годин		16

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	Тема 1. Теоретичні основи мікроекономіки. Попит, пропозиція, їх взаємодія	5
2	Тема 2. Аналіз поведінки споживача	5
3	Тема 3. Мікроекономічна модель підприємства	5
4	Тема 4. Витрати виробництва	5
5	Тема 5. Ринок досконалої конкуренції	4
6	Тема 6. Ринок недосконалої конкуренції	4
7	Тема 7. Ринок факторів виробництва.	4
8	Тема 8. Загальна ринкова рівновага та економіка добробуту.	4
9	Тема 9. Теоретичні основи макроекономіки. Система національних рахунків та її показники	5
10	Тема 10. Макроекономічна нестабільність.	5
11	Тема 11. Товарний ринок.	5
12	Тема 12. Грошовий ринок та монетарна політика	5
13	Тема 13. Споживання, заощадження та інвестиції.	4
14	Тема 14. Сукупні витрати і ВВП.	4
15	Тема 15. Економічне зростання.	4
16	Тема 16. Держава в системі макроекономічного регулювання	4
Усього годин		72

6. Індивідуальні завдання

Не передбачено

7. Методи навчання

Методи навчання – це взаємодія між викладачем і студентами, під час якої відбувається передача та засвоєння знань, умінь і навичок від викладача до студента, а також самостійної та індивідуальної роботи студента.

При проведенні визначених планом видів занять використовуються такі методи:

1. Під час викладення навчального матеріалу:

- словесні (бесіда, пояснення, розповідь, інструктаж);
- наочні (ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження);
- практичні (вправи, практичні роботи, дослідні роботи).

2. За організаційним характером навчання:

- методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності;
- методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності;
- методи контролю та самоконтролю у навчанні;
- бінарні (поєднання теоретичного, наочного, практичного) методи навчання.

3. За логікою сприймання та засвоєння навчального матеріалу: індуктивно-дедукційні, репродуктивні, прагматичні, дослідницькі, проблемні тощо.

Разом із виконанням завдань з вивчених тем можуть також додатково враховуватись такі види активностей здобувача: проходження тренінг-курсів або дистанційних курсів з використанням сучасних освітніх технологій на різноманітних онлайн-платформах; участь в майстер-класах, форумах, конференціях, семінарах, гуртках та зустрічах із використанням сучасних освітніх технологій; участь у науково-дослідних та прикладних дослідженнях з проблем, що вивчаються в межах дисципліни «Мікроекономіка та макроекономіка» й т. ін.

8. Методи контролю

Метод контролю – це система дій, націлена на перевірку знань студента. У дисципліні «Мікроекономіка та макроекономіка» використовуються наступні форми контролю:

усний контроль, що по своїй сутності передбачає діалог і перевірку репродуктивного відтворення студентом отриманої інформації, а також усний контроль у формі доповіді студентом стосовно проблеми, що не була вирішена в рамках інформації, даної у лекції; дискусія, що передбачає активний диспут між усією групою та викладачем стосовно знаходження відповіді на поставлене питання;
письмовий поточний тестовий контроль;
підсумковий контроль у вигляді заліку.

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота																Разом	Залік	Сума
Розділ 1								Розділ 2										
Т1–Т8								Т9–Т16								60	40	100
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16			
4	4	4	4	4	4	3	3	4	4	4	4	4	4	3	3			

T1, T2... – теми розділів

Для допуску до складання підсумкового контролю (заліку) здобувач вищої освіти повинен набрати не менше 30 балів з навчальної дисципліни під час поточного контролю, самостійної роботи, індивідуального завдання.

Критерії оцінювання навчальних досягнень

1. З низки тем передбачене виконання письмових завдань в рамках самостійної роботи студента. За кожне завдання передбачене певну максимальну кількість балів. Повне і правильне виконання завдання дає максимальну кількість балів. Неповне чи неправильне виконання завдання призводить до зниження балів.

2. Підсумком вивчення дисципліни є складання письмового заліку. Залік передбачає певну кількість балів, що їх можна отримати, виконавши усі запропоновані завдання повно та без помилок. Якщо студент плутано та неповно відповідає на основне питання, не відповідає на додаткові питання – його бал знижується. Питання до заліку надаються заздалегідь.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90–100	відмінно	зараховано
70–89	добре	
50–69	задовільно	
1–49	незадовільно	не зараховано

10. Рекомендована література

Основна література

1. Базилевич В. Д. Економічна теорія. Політекономія: навч. посіб. Київ : Знання, 2019. 702 с.
2. Базилюк А. В. Економічна теорія: практикум / А. В. Базилюк, Ж. В. Дерій, В. В. Концева. І. О. Хломенко. Київ : Центр учбової літератури, 2020. 312 с.
3. Галушка З. І., Поченчук Г. М. Економіка: теорія і практика: підручник. Чернівці : Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, 2020. 232 с.
4. Економічна теорія: навч. посіб. для студентів спеціальностей 051 Економіка, 071 Облік і оподаткування, 073 Менеджмент, 075 Маркетинг, 076 Підприємство, торгівля та біржова діяльність / За ред. С. І. Архієреєва. Харків : Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», 2020. 230 с.
5. Задоя А. О., Петруня Ю. Є. Макроекономіка: навч. посіб. Дніпро : Університет імені Альфреда Нобеля, 2022. 256 с.
6. Каменєва Н. М., Косич М. В., Александрова О. Ю. Мікроекономіка: навч. посіб. Харків : Український державний університет залізничного транспорту, 2022. 305 с.
7. Камінська Т. М. Основи економічної теорії: підручник. Київ : Медицина, 2018. 232 с.
8. Ковбатюк М. В., Шевчук В. О. Мікроекономіка: навч. посіб. Київ : Типографія «7БЦ», 2023. 224 с.
9. Ковбатюк М. В., Шевчук В. О., Стрілок І. І. Макроекономіка: навч. посіб. Київ : Типографія «7БЦ», 2022. 232 с.
10. Основи економічної науки / Н. Мацелюх, О. Розум, І. Максименко, М. Теліщук та ін. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 324 с.
11. Основи економічної теорії : навч. посіб. / С. І. Архієреєв та ін.; ред. С. І. Архієреєв. Харків : Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», 2018. 120 с.
12. Панчишин С., Островерх П., Грабінська І. Аналітична економіка. Макроекономіка і мікроекономіка: підручник. Львів : Априорі, 2019. 647 с.
13. Політична економія: навч. посіб. / М. С. Бріль, О. М. Кліменко, І. Ф. Лісна та ін. Харків : Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, 2019. 280 с.
14. Юрчишин В. Глобальні тенденції і перспективи: світова економіка та Україна. Київ : Заповіт, 2018. 202 с.
15. Kates, K. Classical Economic Theory and the Modern Economics. Melbourne : Royal Melbourne Institute of Technology Press, 2020. 264 p.
16. Mankiw, N. G. Principles of Economics (MindTap Course List). London : Springer, 2019. 702 p.
17. McConnell, C. Economics: Principles, Problems, & Policies / Campbell McConnell, Stanley Brue, Sean Flynn. 22st Ed. NY : McGraw-Hill, 2021. 960 p.
18. Ray, M., Anderson, D. Krugman's Economics for AP. NY : BFW, 2010. 927 p.
19. Zhang, W. B. The General Economic Theory: An Integrative Approach. London : Springer, 2020. 654 p.

Допоміжна література

1. Акулов М. Г. Сучасні економічні теорії: навч. посіб. Вінниця : Нілан, 2013. 394 с.
2. Алієва-Барановська В. М., Дахно І. І. Глобальний бізнес: навч. посіб.-довідник. – Київ : Центр учбової літератури, 2013. 560 с.
3. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка: навч. посіб. / С. Панчишин, П. Островерх, Г. Стеблій та ін. Київ : Знання, 2013. 437 с.
4. Артємова Т. І. Глобальне економічне лідерство у контексті ціннісного аналізу // Економіка України. 2017. № 5–6. С. 123–135.

5. Біла С. О. Новітні тренди розвитку глобалізаційних процесів. *Економічний вісник ДВНЗ Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету імені Григорія Сковороди*. Вип. № 33 (1). 2017. С. 7–5.
6. Економічна теорія: підручник / В. Д. Лагутін, Ю. М. Уманців, Т. А. Щербакова та ін. Київ : Київський національний торговельно-економічний університет, 2017. 608 с.
7. Економічна теорія: підручник / за заг. ред. В. Д. Лагутіна. Київ : Київський національний торговельно-економічний університет, 2017. 608 с.
8. Кушнір В. Мікро- та макроекономіка. Київ : Центр навчальної літератури. 2012. 256 с.
9. Мацелюх Н. П., Максименко, І. А. Історія економіки та економічної думки. Політична економія. Мікроекономіка. Макроекономіка: навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2014. 382 с.
10. Островський І. А., Тимофієва С. Б. Тексти лекцій з дисципліни «Економічна теорія» (для студентів 2 курсу денної та заочної форм навчання напрямів підготовки 6.140101 «Готельно-ресторанна справа», 6.140101, «Туризм» та 6.030601 «Менеджмент»). Харків : Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова, 2015. 120 с.
11. Філіпенко А. С. Міжнародні економічні відносини: історія, політика. Київ : Либідь, 2019. 960 с.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
2. Верховна Рада України. URL: <http://rada.gov.ua>.
3. Міністерство фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua>.
4. Світовий Банк. URL: <https://www.worldbank.org>.
5. Наукове видавництво ТОВ «ДКС Центр». URL: <https://nauka.com.ua>.

12. Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непоборної сили

В умовах воєнного стану освітній процес в університеті здійснюється за дистанційною формою навчання, а саме:

– дистанційно (за затвердженим розкладом занять) на платформі Zoom проводяться всі лекційні заняття;

– дистанційно на платформах Google Classroom та Zoom можуть проводитись практичні (семінарські), індивідуальні заняття та консультації, контроль самостійної роботи.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких обмежень з заборонаю відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість скласти залік в дистанційній формі з використанням платформ Google Classroom та Zoom.

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра міжнародного бізнесу та економічної теорії

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

В.о. декана факультету міжнародних
економічних відносин та
туристичного бізнесу
Тетяна МІРОШНИЧЕНКО

« _____ » _____ 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«МІКРОЕКОНОМІКА ТА МАКРОЕКОНОМІКА»

рівень вищої освіти бакалавр
галузь знань 29 Міжнародні економічні відносини
спеціальність 292 Міжнародні економічні відносини
освітні програми «Міжнародні економічні відносини»
вид дисципліни обов'язкова
факультет Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

« 29» серпня 2023 року, протокол № 1

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

доцент кафедри міжнародного бізнесу та економічної теорії Н. Д. Кондратенко

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародного бізнесу та економічної теорії

Протокол від «29» серпня 2023 року № 1

В.о. Завідувач кафедри _____
.....(підпис)

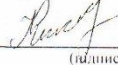

Ірина ДЕРІД

(прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантом освітньої професійної/наркової програми (керівником проєктної групи) «Міжнародні економічні відносини» першого (бакалаврського) рівня вищою освіти _____

Гарант освітньо-професійної програми (керівник проєктної групи) «Міжнародні економічні відносини» першого (бакалаврського) рівня вищою освіти _____

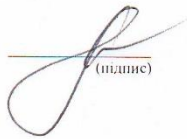
Надія КАЗАКОВА

(прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол від «29» серпня 2023 року № 1

Голова науково-методичної комісії факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Лариса ГРИГОРОВА-БЕРЕНДА

(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Мікроекономіка та макроекономіка» складена відповідно до освітньо-професійних програми «Міжнародні економічні відносини» підготовки бакалаврів

спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини»

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Мікроекономіка та макроекономіка» є формування ринково орієнтованого економічного світогляду і знань щодо методів прийняття оптимальних рішень за наявних обмежених ресурсів, альтернативних можливостей їх використання, формування у майбутніх бакалаврів цілісного світогляду, навичок економічного мислення на підставі розгляду основних теорій і концепцій світової та вітчизняної макроекономічної науки, а також вивчення закономірностей функціонування ринкової економічної системи на макро- та мікроекономічному рівнях.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

– формування наступних загальних компетентностей:

ЗК3. Здатність навчатися та бути сучасно навченим.

ЗК5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК11. Здатність працювати в команді.

ЗК12. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

– формування наступних фахових компетентностей:

ФК2. Здатність використовувати базові категорії та новітні теорії, концепції, технології і методи у сфері міжнародних економічних відносин з урахуванням їх основних форм, застосовувати теоретичні знання щодо функціонування та розвитку міжнародних економічних відносин.

ФК3. Здатність виявляти особливості функціонування середовища міжнародних економічних відносин та моделей економічного розвитку.

ФК4. Здатність обґрунтовувати особливості реалізації форм міжнародних економічних відносин на мега-, макро-, мезо- і мікрорівнях.

ФК14. Здатність спілкуватися на професійному та соціальному рівнях з використанням фахової термінології, включаючи усну і письмову комунікацію державною та іноземними мовами.

ФК16. Здатність постійно підвищувати теоретичний рівень знань, генерувати й ефективно використовувати їх в практичній діяльності.

1.2. Кількість кредитів - 4

1.3. Загальна кількість годин - 120

1.5. Характеристика навчальної дисципліни
Обов'язкова
Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки
1-й
Семестр
2-й
Лекції
12 год.
Самостійна робота
108 год.
Індивідуальні завдання
Не передбачено

1.6. Заплановані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти мають досягти наступних результатів:

ПРН1. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, усвідомлюючи необхідність навчання впродовж усього життя, у тому числі в сфері міжнародної логістики та митної справи, проявляти толерантність та готовність до інноваційних змін.

ПРН2. Вільно спілкуватися з професійних питань державною та іноземними мовами усно і письмово, фахово використовувати економічну термінологію.

ПРН3. Використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології, програмні пакети загального і спеціального призначення.

ПРН7. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПРН8. Розуміти, виділяти й описувати нові явища, процеси й тенденції глобального розвитку, механізми й інструменти реалізації економічної політики та світових інтеграційних / дезінтеграційних процесів, у тому числі євроатлантичної інтеграції

ПРН10. Ідентифікувати та виокремлювати особливості функціонування суб'єктів міжнародних відносин та моделей їх економічного розвитку.

ПРН12. Здійснювати комплексний аналіз складних економічних систем, у тому числі, логістичних, зіставляти та порівнювати їх складові, оцінювати й аргументувати оцінки результативності їх функціонування.

ПРН13. Підбирати і вміло застосовувати аналітичний інструментарій дослідження стану та перспектив розвитку окремих сегментів міжнародних ринків товарів і послуг з використанням сучасних знань про методи, форми й інструменти регулювання міжнародної торгівлі, в тому числі інструменти митного регулювання.

ПРН15. Визначати функціональні особливості, характер, рівень та ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних економічних відносин різного рівня та налагоджувати комунікації між ними.

ПРН23. Усвідомлювати необхідність навчання впродовж життя з метою підтримки професійної компетентності на високому рівні.

1. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. МІКРОЕКОНОМІКА

Тема 1. Теоретичні основи мікроекономіки. Введення в мікроекономіку.

Мікроекономіка як складова частина економічної теорії. Зміст, співвідношення і генезис термінів “політична економія”, “економічна теорія”, “макроекономіка”, “економікс” та ін.

Проблема обмеженості ресурсів і необхідність вибору. Альтернативність цілей використання обмежених ресурсів і раціональність поведінки суб'єктів ринкових відносин.

Предмет мікроекономіки. Суб'єкти та об'єкти економічних відносин на мікрорівні. Нормативна і позитивна мікроекономіка.

Основні принципи і методи вивчення мікроекономічних явищ і процесів. Сучасний інструментарій мікроекономічного аналізу. Взаємозв'язок мікроекономіки з іншими дисциплінами.

Сутність економічної політики на мікрорівні, її структура, види.

Тема 2. Співвідношення попиту і пропозиції. Ціноутворення.

Попит і пропозиція як основні важелі ринкового механізму. Попит і закон попиту. Графічне, табличне та аналітичне зображення попиту. Графіки індивідуального та ринкового попиту. Закон попиту. Виключення з дії закону попиту.

Попит і величина (обсяг) попиту. Цінові і нецінові детермінанти попиту.

Пропозиція і закон пропозиції. Графічне, табличне та аналітичне зображення пропозиції. Графіки індивідуальної та ринкової пропозиції. Закон пропозиції.

Попит і величина (обсяг) пропозиції. Цінові і нецінові детермінанти пропозиції.

Кон'юнктура ринку. Взаємодія попиту і пропозиції. Поняття ринкової рівноваги, рівноважної ціни та рівноважного обсягу виробництва.

Дефіцит та надлишок виробництва.

Види ринкової рівноваги. Павутиноподібна модель досягнення рівноваги.

Зміни рівноважної ціни та рівноважного обсягу виробництва під впливом різних чинників на взаємозалежних ринках.

Еластичність попиту, фактори, які на неї впливають. Види еластичності попиту: за ціною, за доходом, перехресна еластичність. Дугова та точкова еластичність. Формула еластичності попиту. Зв'язок еластичності попиту й валового доходу.

Еластичність пропозиції, фактори, що на неї впливають. Еластичність за власною ціною блага та за цінами факторів виробництва. Дугова та точкова еластичність пропозиції. Формула еластичності пропозиції. Практичне значення теорії еластичності.

Тема 3. Економічна поведінка суб'єктів ринку. Теорія граничної корисності та поведінка споживача.

Потреба і корисність. Потреби, їх види, структура. Поняття корисності в економічній теорії і проблема її виміру. Сукупна та гранична корисність: вимірювання та графічне зображення. Постулати теорії споживчого вибору.

Закон спадної граничної корисності. Перший та другий закони Госсена.

Бюджетні обмеження і можливості споживання. Правило максимізації корисності. Рівновага споживача з кардиналістських позицій, у т.ч. в умовах споживання набору благ. Фактор часу і споживчий вибір.

Вподобання та привабливість, вподобання та вибір. Припущення щодо системи вподобань споживача. Вибір споживача з ординалістських позицій.

Криві байдужості, їх властивості. Карта байдужості. Окремі випадки конфігурацій кривих байдужості для різних пар товарів. Гранична норма заміщення благ. Криві байдужості та їх роль у мікроекономічному аналізі поведінки споживача.

Бюджетне обмеження і можливості споживача. Бюджетна лінія, її формула, графічне зображення. Зсув бюджетної лінії. Вплив зміни доходу споживача на розташування бюджетної лінії та процес споживання.

Рівновага споживача з точки зору ординалістської теорії поведінки споживача. Економічне обґрунтування та графічне зображення оптимуму споживача як моделі раціонального споживчого вибору.

Основні фактори впливу на вибір споживача. Ефект доходу і ефект заміщення. Розкладання сукупної зміни обсягу попиту на складові: ефект доходу та ефект заміщення. Парадокс Гіффена.

Тема 4. Теорія виробництва та виробнича функція.

Частинна варіація факторів виробництва. Виробнича функція з одним змінним фактором та її графічне відображення. Правило спадної віддачі (продуктивності) змінного фактора виробництва.

Ізоквантна варіація факторів виробництва. Виробнича функція з двома змінними факторами. Ізокванта. Гранична норма технологічного заміщення. Постійна, зростаюча та спадна віддача від масштабу. Позитивні та негативні ефекти від масштабу.

Ізокоста: сутність, графічне та алгебраїчне зображення. Оптимум (рівновага) виробника. Вибір комбінації виробничих факторів за критеріями мінімізації витрат чи максимізації випуску.

Підприємство (фірма) як суб'єкт економічних відносин на мікрорівні. Місце підприємства в структурі ринково – виробничої системи.

Виробнича функція, її поняття, параметри.

Сукупний, середній та граничний продукт. Витрати виробництва (валові, середні, граничні). Загальний і середній дохід. Прибуток як кінцевий результат діяльності підприємства.

Ресурси, фактори виробництва, їх використання в діяльності підприємства. Взаємозалежність факторів виробництва.

Тема 5. Виробництво та теорія витрат.

Витрати, їх сутність та структура. Загальна характеристика витрат та їх класифікація. Економічний і бухгалтерський підхід до визначення витрат виробництва. Поняття альтернативних витрат. Зовнішні (бухгалтерські) та внутрішні витрати.

Витрати виробництва у короткостроковому періоді. Закон спадної продуктивності (віддачі) змінного фактору виробництва. Постійні, змінні, загальні витрати, їх графічне зображення. Середні витрати: сутність, формули, графічне зображення. Граничні витрати.

Практичне значення валових, постійних, середніх та граничних витрат для

підприємця.

Витрати виробництва у довгостроковому періоді. Криві довгострокових витрат. Концепція мінімально ефективного розміру підприємства.

Тема 6. Конкуренція в ринковій системі. Економічна поведінки форм в різних ринкових умовах.

Ознаки й умови існування ринку досконалої конкуренції. Ринковий попит на продукцію фірми за умов досконалої конкуренції. Графічне зображення попиту фірми, середнього, граничного і сукупного доходу.

Визначення поведінки фірми в короткостроковому періоді. Правило максимізації прибутку і мінімізації збитків: два способи визначення. Поведінка підприємства за умов зміни ринкової ситуації.

Пропозиція фірми у короткостроковому періоді, її зв'язок з кривими витрат, графік галузевої пропозиції. Поняття ринкової рівноваги. Визначення рівноважного обсягу та рівноважної ціни.

Поведінка фірми у довгостроковому періоді. Крива ринкової пропозиції на тривалому інтервалі та її можливі конфігурації в галузях з постійними, зростаючими, спадними витратами.

Довгострокова рівновага підприємства, галузі, ринку та механізм її підтримки.

Ефективність ринку досконалої конкуренції.

Характерні риси ринку чистої монополії. Бар'єри для вступу в галузь: економічні, адміністративні та правові. Основні види монополії. Монополія і монопольна влада.

Крива попиту монополіста. Вибір монополістом ціни й обсягу виробництва. Вплив на поведінку монополіста цінової еластичності попиту. Правила максимізації прибутку і мінімізації збитків.

Пропозиція монополіста і особливості її формування. Визначення монопольної ціни. Цінова дискримінація: поняття, умови та види.

Рівновага фірми монополіста в довгостроковому періоді. Досягнення і утримання ринкової влади в довгостроковому періоді.

Економічні наслідки монополізації галузі. Порівняльний аналіз конкурентного і монопольного ринків.

Регульована монополія. Необхідність державного регулювання монополії.

Антимонопольна політика. Антимонопольне законодавство України.

Олігополістична модель ринку. Основні ознаки олігополістичного ринку. Некооперативна і кооперативна поведінка олігополістів. Олігополія з погляду теорії ігор. "Дилема ув'язнених" – приклад некооперативної гри з ненульовою сумою. Цінові війни. Модель Курно: договірні й конкурентні рівноваги.

Аналіз ламаної лінії попиту. Негнучкість цін. Картельні союзи. Таємні змови. Лідерство в цінах. Ціноутворення за принципом "витрати плюс".

Ефективність та соціально – економічні наслідки олігополії.

Модель ринку монополістичної конкуренції, її характеристика. Диференціація виробів: форми, позитивні наслідки та загрози. Нецінова конкуренція, її види та наслідки для виробників та споживачів.

Крива попиту фірми. Динаміка прибутковості фірми в короткостроковому і довгостроковому періодах. Визначення оптимального обсягу продажу та цінова політика. Умови досягнення і підтримки беззбитковості у довгостроковому періоді.

Порівняльна характеристика ефективності ринку монополістичної конкуренції та інших типів ринку.

Тема 7. Ринок факторів виробництва.

Попит на товари та попит на ресурси. Попит на ресурси як похідний. Правило використання ресурсів. Попит на ресурси в умовах досконалої та недосконалої конкуренції. Фактори, які впливають на попит на ресурси. Еластичність попиту на ресурс. Оптимальне співвідношення ресурсів. Правило найменших витрат. Правило максимізації прибутку.

Праця як ресурс, як фактор виробництва. Характеристика досконалого конкурентного

ринку праці. Граничний вигравш виробника від найманої праці.

Попит окремого робітника на працю. Галузевий попит на працю.

Пропозиція праці для окремого робітника. Ринкова пропозиція послуг праці. Рівновага на ринку праці.

Попит монополії на працю і монополярна рівновага. Монопсонічний та олігопсонічний ринки, їх особливості.

Двостороння монополія і визначення реального рівня заробітної плати. Контроль профспілок над пропозицією робочої сили. Дискримінація на ринках робочої сили.

Капітал як ресурс тривалого використання. Форми капіталу. Рух капіталу та його фонди. Попит та пропозиція капіталу. Поняття процентної ставки, її види. Вплив процентної ставки на короткострокові інвестиційні проекти підприємців. Обґрунтування інвестиційних рішень у тривалому періоді.

Рівновага на ринку капіталу. Формування процентної ставки як рівноважної ціни капіталу.

Земля як фактор виробництва. Ринок землі. Попит та пропозиція землі. Економічна і земельна рента. Ціна землі як капіталізована рента.

Підприємницькі здібності, їх характеристика як фактора виробництва. Нормальний прибуток і підприємець. Концепції прибутку. Основні функції та види прибутку.

Тема 8. Загальна ринкова рівновага та економіка добробуту.

Часткова та загальна рівновага. Ефект зворотного зв'язку. Закон Вальраса.

Рівновага в економіці обміну. Необхідність та вигоди ринкового обміну. Порівняння граничних норм заміщення для пар товарів, які обмінюють. Діаграма Еджворта. Ефективність при обміні. Крива контрактів. Парето - ефективний розподіл. Крива можливостей споживачів. Загальна рівновага за Парето.

Ефективність у виробничій сфері. Розподіл виробничих ресурсів; діаграма Еджворта. Крива виробничих контрактів. Парето - оптимальний розподіл ресурсів. Ефективність на конкурентних ринках товарів.

Сукупна (зведена) ефективність конкурентних ринків. Причини обмеженої здатності ринкового регулювання. Оптимум та квазіоптимум ринкової системи. Теорія загальної рівноваги та політика в галузі економіки добробуту. Критерії оцінки добробуту.

Розділ 2. МАКРОЕКОНОМІКА

Тема 9. Макроекономіка як наука та огляд макроекономічних проблем.

Макроекономіка: місце і роль в розвитку економічної теорії. Об'єкт і предмет макроекономіки. Функції макроекономіки. Макроекономіка та економічна політика. Становлення та розвиток макроекономіки як науки.

Макроекономіка як теоретична основа економічної політики. Інструментарій макроекономічного регулювання.

Методи макроекономічних досліджень. Макромоделі. Функції макроекономіки.

Основні етапи розвитку макроекономіки: економічна таблиця Ф.Кене; класична економічна теорія; кейнсіанська теорія; некейнсіанська та неокласична теорії.

Тема 10. Макроекономічні показники і методи їх вимірювання.

Національна економіка та її агрегировані показники. Основні макроекономічні показники: національний обсяг виробництва; загальний рівень цін; процентна ставка; зайнятість.

Система національних рахунків. Перехід до системи національних рахунків в Україні. Валовий випуск, кінцева та проміжна продукція. Валовий внутрішній продукт (ВВП) і методи його обчислення за видатками та доходами. Взаємозв'язок валового національного продукту (ВНП) з валовим внутрішнім продуктом (ВВП), з чистим національним продуктом (ЧНП), з національним доходом (НД), з особистим доходом, з доходом кінцевого використання. Номінальний та реальний ВВП. Дефлятор. Фактичний та потенційний ВВП.

Рух і розподіл національного продукту. Національне багатство.

Функціональний та особистий розподіл доходів. Формування доходів.
Використання ВВП та НД для визначення рівня життя. Чистий економічний добробут (ЧЕД).

Тема 11. Сукупний попит та сукупна пропозиція. Загальна макrorівновага.

Необхідність загальної моделі попиту та пропозиції. Сукупний попит. Структура сукупного попиту. Крива сукупного попиту. Цінові фактори, які впливають на криву сукупного попиту. Нецінові фактори сукупного попиту та їх вплив на криву сукупного попиту.

Сукупна пропозиція. Крива сукупної пропозиції. Класична і кейнсіанська моделі сукупної пропозиції. Кейнсіанський, проміжний та класичний відрізки кривої сукупної пропозиції. Нецінові фактори сукупної пропозиції.

Сукупний попит – сукупна пропозиція - (AD – AS) – модель макроекономічної рівноваги. Рівноважний рівень цін та рівноважний обсяг виробництва. Механізм досягнення макrorівноваги на окремих відрізках кривої сукупної пропозиції. Ефект храповика.

Короткострокова рівновага сукупного попиту і сукупної пропозиції. Довгострокова рівновага сукупного попиту і сукупної пропозиції. Шоки сукупного попиту та сукупної пропозиції. Стабілізаційна політика.

Тема 12. Споживання, заощадження та інвестиції.

Споживання та заощадження: зв'язок з доходом. Функції споживання і заощадження. Середня та гранична схильність до споживання та заощадження. Недоходні фактори споживання та заощадження: багатство, ціни, очікування, споживча заборгованість, оподаткування.

Динаміка національного споживання та заощадження.

Інвестиції та фактори інвестування. Попит на інвестиції. Очікувана норма чистого прибутку та процентна ставка як основні фактори, які впливають на інвестиційний попит. Номінальна та реальна процентна ставка. Крива інвестиційного попиту. Вплив зовнішніх факторів на інвестиційний попит.

Валові та чисті інвестиції. Автономні та індукційовані інвестиції. Нестабільність інвестицій.

Економічні умови інвестування в трансформаційній економіці України.

Споживання, заощадження, інвестиції в їх взаємозв'язку.

Концепції мультиплікатора та акселератора.

Взаємозв'язок моделей AD – AS та кейнсіанського хреста.

Тема 13. Макроекономічна нестабільність: циклічність, безробіття, інфляція.

Циклічність як форма економічного розвитку. Економічний цикл: структура, загальні риси його фаз. Види економічних циклів. Причини та наслідки циклічних коливань. Індикатори циклічних коливань.

Державне антициклічне регулювання. Особливості кризової ситуації та шляхи її подолання в трансформаційній економіці України.

Зайнятість та безробіття в ринковій економіці. Причини і види безробіття. Повна зайнятість та рівень безробіття.

Соціально-економічні наслідки безробіття. Закон А. Оукена. Проблеми зайнятості і безробіття в сучасній економіці України.

Проблеми стабілізації ринку праці. Основні напрями державного регулювання ринку праці. Програми соціального забезпечення та державної допомоги населенню.

Інфляція: сутність, прояви, наслідки. Причини та види інфляції. Помірна інфляція, галопуюча інфляція, гіперінфляція.

Вимірювання інфляції. Соціально-економічні наслідки інфляції.

Модель AD – AS та визначення інфляції. Інфляція попиту. Інфляція пропозиції. Дефляція. Стагфляція.

Економічна політика в умовах інфляції та антиінфляційні заходи. Особливості інфляційного процесу і шляхи його регулювання в економіці сучасної України.

Проблеми зайнятості та інфляції на різних фазах економічного циклу. Інфляція та безробіття: взаємозв'язок. Крива Філіпса в короткостроковому та довгостроковому періодах.

Тема 14. Держава та її роль в макрорегулюванні.

“Фіаско” ринку та роль держави у функціонуванні національної економіки. Основні економічні функції держави: визначення правових засад функціонування економіки, захист конкуренції, перерозподіл доходів та ресурсів, стабілізація економіки.

Необхідність державного регулювання у змішаній економіці: пряме та непряме втручання.

Класична теорія макроекономічного регулювання.

Кейнсіанська теорія державного втручання в економіку.

Монетаристська теорія макроекономічного регулювання. Рівняння обміну в монетаристській теорії. Монетаристський механізм макрорегулювання.

Теорія раціональних сподівань.

Теорія економіки пропозиції (стимулювання сукупного попиту).

Тема 15. Кредитно-грошова політика та бюджетно-податкова політика.

Гроші та їх функції. Грошовий ринок. Основні грошові агрегати.

Попит на гроші. Пропозиція грошей. Грошовий мультиплікатор. Процентна ставка як ціна грошей. Рівновага на грошовому ринку.

Банківська система. Центральний банк і комерційні банки. Функції центрального банку і комерційних банків. Зобов'язання та резерви комерційних банків. Норма обов'язкових резервів.

Цілі та інструменти кредитно-грошової політики. Основні інструменти регулювання грошової пропозиції: ліміти кредитування, регулювання ставки процента, нормування обов'язкових резервів, зміни облікової ставки (ставки рефінансування), операції на відкритому ринку. Передавальний механізм кредитно-грошової політики.

Вплив кредитно-грошової політики на обсяг національного виробництва і ціни.

Особливості кредитно-грошової політики в сучасній Україні.

Державні фінанси: структура та рівні. Державний бюджет і структура його доходів та витрат.

Державні закупки і податки як інструменти фіскальної політики: вплив на попит. Мультиплікатор державних видатків. Мультиплікатор податків. Вплив державних витрат і податків на рівень виробництва.

Стан держбюджету. Дефіцит держбюджету та його фінансування. Види бюджетного дефіциту.

Державний борг. Зовнішній і внутрішній державний борг. Причини, наслідки та засоби покриття державного боргу.

Податки: сутність, функції, види. Принципи побудови податкової системи. Податкова ставка та її види.

Дискреційна фіскальна політика та вмонтовані стабілізатори економіки.

Вплив податків як вмонтованих стабілізаторів економіки на циклічні коливання рівня зайнятості і національного обсягу виробництва. Крива Лаффера. Податки та їх стимулюючий вплив на пропозицію.

Проблеми бюджетно-податкової політики в макроекономіці України на сучасному етапі.

Тема 16. Економічне зростання та його джерела.

Економічне зростання: сутність, типи, фактори.

Економічне зростання і крива виробничих можливостей.

Темпи економічного зростання. Економічне зростання та економічний розвиток.

Моделі економічного зростання.

Неокласична модель – виробнича функція економічного зростання Кобба – Дугласа.

Неокейнсіанська модель Харрода – Домара та ефект мультиплікатора і акселератора.

Модель економічного зростання Роберта Солоу. Роль продуктивності праці та рівня

капіталоозброєності в моделі Солоу.

Державне регулювання та вибір політики економічного зростання.

Проблеми та труднощі економічного зростання в Україні.

2. Структура навчальної дисципліни

НАЗВА ТЕМ	Заочна форма				
	усього	у тому числі			
		л	п	інд.	с. р.
1	7	8	9	10	11
Тема 1. Теоретичні основи мікроекономіки. Введення в мікроекономіку.	6,5	0,5			6
Тема 2. Співвідношення попиту і пропозиції. Ціноутворення.	6,5	0,5			6
Тема 3. Економічна поведінка суб'єктів ринку.	6,5	0,5			6
Тема 4. Теорія виробництва та виробнича функція.	6,5	0,5			6
Тема 5. Виробництво та теорія витрат.	7	1			6
Тема 6. Конкуренція в ринковій системі. Економічна поведінка фірм в різних ринкових умовах.	7	1			6
Тема 7. Ринок факторів виробництва.	7	1			6
Тема 8. Загальна ринкова рівновага та економіка добробуту.	7	1			6
Разом за розділом 1	54	6			48
Тема 9. Макроекономіка як наука та огляд макроекономічних проблем.	6,5	0,5			6
Тема 10. Макроекономічні показники і методи їх вимірювання.	6,5	0,5			6
Тема 11. Сукупний попит та сукупна пропозиція. Загальна макрорівновага.	7	1			6
Тема 12. Споживання, заощадження та інвестиції.	7	1			6
Тема 13. Макроекономічна нестабільність: циклічність, безробіття, інфляція.	7	1			6
Тема 14. Держава та її роль в макрорегулюванні.	6,5	0,5			6
Тема 15. Кредитно-грошова та бюджетно-податкова політика.	6,5	0,5			6
Тема 16. Економічне зростання та його джерела.	7	1			6
Разом за розділом 2	54	6			48
Підготовка до заліку	12				12
Всього	120	12			108

3. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

4. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин заочна
1	Опрацювання матеріалу, розв'язання тестів з теми 1 – Теоретичні основи мікроекономіки. Введення в мікроекономіку.	6
2	Опрацювання матеріалу, розв'язання тестів з теми 2 - Співвідношення попиту і пропозиції. Ціноутворення.	6
3	Опрацювання матеріалу, розв'язання тестів з теми 3 - Економічна поведінка суб'єктів ринку.	6
4	Опрацювання матеріалу, розв'язання тестів з теми 4 - Теорія виробництва та виробнича функція.	6
5	Опрацювання матеріалу, розв'язання тестів з теми 5 - Виробництво та теорія витрат.	6
6	Опрацювання матеріалу, розв'язання тестів, підготовка аналітичних матеріалів з теми з теми 6. Конкуренція в ринковій системі. Економічна поведінка фірм в різних ринкових умовах.	6
7	Опрацювання матеріалу, розв'язання тестів з теми 7 - Ринок факторів виробництва.	6
8	Опрацювання матеріалу, розв'язання тестів з теми 8 - Загальна ринкова рівновага та економіка добробуту.	6
9	Опрацювання матеріалу, розв'язання тестів підготовка з теми 9 - Макроекономіка як наука та огляд макроекономічних проблем.	6
10	Опрацювання матеріалу, розв'язання тестів з теми 10 - Макроекономічні показники і методи їх вимірювання.	6
11	Опрацювання матеріалу, розв'язання тестів , підготовка аналітичних матеріалів з теми 11 - Сукупний попит та сукупна пропозиція. Загальна макрорівновага.	6
12	Опрацювання матеріалу, розв'язання тестів з теми 12 - Споживання, заощадження та інвестиції.	6
13	Опрацювання матеріалу, розв'язання тестів з теми 13 - Макроекономічна нестабільність: циклічність, безробіття, інфляція.	6
14	Опрацювання матеріалу, розв'язання тестів з теми 14 - Держава та її роль в макрорегулюванні.	6
15	Опрацювання матеріалу, розв'язання тестів з теми 15 - Кредитно-грошова та бюджетно-податкова політика.	6
16	Опрацювання матеріалу, розв'язання тестів з теми 16 - Економічне зростання та його джерела.	6
17	Підготовка до заліку	12
	Разом	108

5. Індивідуальні завдання

Не передбачено

7. Методи навчання

У процесі вивчення дисципліни «Мікроекономіка та макроекономіка» передбачені такі види навчальних занять, як традиційні лекції, у яких окреслюється основний зміст, проблемні питання теми та визначаються завдання для самостійного опрацювання.

Метою організації самостійної роботи з дисципліни «Мікроекономіка та макроекономіка» є вироблення у студентів навичок у роботі з додатковою літературою, комплексне використання теоретичних знань, удосконалення методів дослідницької роботи, формування навичок аналітичної діяльності, розвиток індивідуального бачення та творчого осмислення досліджуваних питань.

Дисципліна «Мікроекономіка та макроекономіка» передбачає активну самостійну роботу студентів, яка складається з:

- підготовки презентацій теми заняття;
- підготовка аналітичних матеріалів
- ознайомлення з рекомендованою літературою;
- розв'язання тестів.

8. Методи контролю

При вивченні дисципліни застосовуються такі методи контролю: усний, письмовий, тестовий. Поточний контроль проводиться у вигляді усного або письмового опитування, самостійної роботи, розв'язання тестів. Результати поточного контролю (поточна успішність) враховується під час визначення підсумкової оцінки з дисципліни.

Підсумковий контроль знань по дисципліні проводиться у формі письмового заліку.

У разі настання / подовження дії обставин непоборної сили (в тому числі провадження жорстких карантинних обмежень в умовах пандемії з заборонаю відвідування ЗВО) здобувачам вищої освіти заочної форми навчання надається можливість скласти залік дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Мікроекономіка та макроекономіка».

Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота																Залік	Сума	
Розділ 1								Розділ 2										Разом
Т1-Т8								Т9-Т16										
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	60	40	100
4	4	4	4	4	4	3	3	3	4	4	4	4	4	4	3			

T1, T2 ... – теми розділів.

Для допуску до складання підсумкового контролю (заліку) здобувач вищої освіти повинен набрати не менше 10 балів з навчальної дисципліни під час поточного контролю та самостійної роботи.

Критерії оцінювання знань студентів

Оцінювання успішності студентів проводиться за внутрішньою університетською бальною шкалою та національною шкалою

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

Критерії оцінки відповідей на тестові питання.

Тестове завдання передбачає необхідність вибрати одну або кілька правильних відповідей на поставлені питання. Кожна правильна відповідь на тестові запитання оцінюється в 1 бал. На виконання одного завдання відводиться 1-2 хвилини.

Загальна оцінка за тестове завдання виставляється в залежності від набраної кількості балів:

Вищий бал виставляється, якщо правильні відповіді складають 90-100%.

Середній бал виставляється, якщо правильні відповіді складають 70-89%.

Нижчий бал виставляється, якщо правильні відповіді складають 50 - 69%.

Незадовільна кількість балів виставляється, якщо правильні відповіді складають до 50%.

Критерії оцінювання аналітично-пошукових завдань.

Вищий бал ставиться за умов, якщо студент продемонстрував вміння всебічно, безпомилково, в логічній послідовності проаналізувати проблему, проявив творчий підхід, проаналізував альтернативні теоретичні погляди, проявив авторське ставлення, використав значний фактичний та статистичний матеріал, сформулював висновки;

Середній бал ставиться студентові, який продемонстрував вміння всебічно та безпомилково проаналізувати проблему, проаналізував альтернативні теоретичні погляди, використав значний фактичний та статистичний матеріал, сформулював висновки, проте відсутній творчий підхід при аналізі проблем.

Нижчий бал отримує студент, який виконав завдання з незначними помилками, в недостатній мірі використав статистичний та фактичний матеріал, не виявив авторського розуміння проблеми;

Незадовільна кількість балів виставляється студентові, який припускається грубих помилок та логічної непослідовності під час виконання завдання, не використав сучасну літературу та сучасний фактичний матеріал.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

9. Рекомендована література Основна література

1. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка: Навч. посіб.: У 2 кн. / Авт. кол.: С. Панчишин, П. Островерх, Г. Стеблій та ін. - Кн. 2: Мікроекономіка.- К.: Знання, 2013.- 437 с.
2. Базилевич В.Д., Базилевич К.С., Баластрик Л.О. Макроекономіка: Підручник / За ред. В.Д. Базилевича. – К.: Знання, 2004. – 851 с. – (Класичний університетський підручник).
3. Базилевич В.Д., Базилевич К.С., Баластрик Л.О. Макроекономіка: практикум: навч. посіб. / К.: Знання, 2010. – 550 с.
4. Кушнір В. Мікро- та макроекономіка. К. Видавництво: Центр навчальної літератури. – 2012. - 256 с.
5. Макроекономіка та макроекономічна політика: Навч. посіб./ Наук. ред. А.Ф. Мельник. – К.: Знання, 2008. – 699с.
6. Макроекономіка: навчальний посібник / авт. кол.; за ред. Т. С. Смовженко і Г. Я. Стеблій.- К.: УБС НБУ, 2008.-С.463
7. Мікроекономіка / О. Калініченко, Л. Березина. – К.: Центр учбової літератури. – 2012. - 432 с.)
8. Панчишин С. Макроекономіка: Тести і задачі. – К.: Либідь, 2002. – 216 с.
9. Панчишин С. Макроекономіка: Навч. посібник. – К.: Либідь, 2001. – 616 с.
10. Самюельсон П., Нордгауз В. Макроекономіка. / Пер. з англ. – К.: Основи, 1995. – 574 с.
11. Економічна теорія. Національна економіка : підручник / за ред. В. М. Тарасевича, В. Я. Швеця, Ю. І. Пилипенко та ін. – К.: Знання, 2012. – 270 с.
12. McConnell, Campbell R. Economics: principles, problems, and policies / Campbell R. McConnell, Stanley L. Brue, Sean M. Flynn. — 18th ed.

Допоміжна література

1. Акулов М.Г.. Сучасні економічні теорії: Навчальний посібник. - Вінниця: Нілан-ЛТД, 2013. - 394с.
2. Білецька Л. В. Економічна теорія: Політекономія. Мікроекономіка. Макроекономіка : навч. посіб. / Л. В. Білецька, О. В. Білецький, В. І. Савич. – 2-ге вид. переробл. та допов. – К. : Центр учб. л-ри, 2009. – 688 с.
3. Вступ до аналітичної економії. Макроекономіка / За ред. С.Панчишина і П.Островерха.- 5-е вид., випр. і доп.- К.: Знання, 2013.- 723 с.
4. Економічні проблеми ХХІ століття: міжнародний та український виміри / За ред.. С.І.Юрія, С.В.Савельєва. – К.: Знання, 2007. - 595 с.
5. Жовтанецький О.М., Чуба Н.В. Цікава економіка: Навчальний посібник.- Кам'янець-Подільський, Аксіома, 2007.- 304 с.
6. Мацелюх Н.П. Історія економіки та економічної думки. Політична економія. Мікроекономіка. Макроекономіка [Текст]: навч. посібник для самост. підгот. до курс. екзаменів та компл. держ. екзамену з економ. теорії / Н.П. Мацелюх, І.А. Максименко. - 2-ге вид., перероб. та доп. - К.: Центр учбової літератури, 2014. - 382 с.
7. Мікроекономіка / М. Рудий, В. Рудий – К.: Центр учбової літератури. – 2012. - 360 с.
8. Мікроекономіка і макроекономіка: Підручник для студентів екон. спец. закл.осв.: Уч. 2ч./ За заг.ред. С.Будаговської. – К.: Основи, 1998. – 518 с.
9. Мікроекономіка: практикум: Навч.посібник / За ред. Базилевича В.Д.- К.: Знання, 2010.- 491 с.
10. Шкодін І.В. Вплив політики кількісного пом'якшення на розвиток світового фондового ринку в умовах глобальної невизначеності / Шкодін І.В., Карпова І.В., Іващенко М.В. // Економічний часопис-ХХІ. – 2015.- № 3-4.- С. 65-69.
11. Шкодін І.В. Основні диспропорції розвитку світового господарства на сучасному етапі / І.В.Шкодін // Фінанси України. – 2010. - № 7. – С.58 – 64.

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

Мінекономіки України	www.me.gov.ua
Мінфін. України	www.minfin.gov.ua
Національний банк України	www.bank.gov.ua
Держкомстат України	www.ukrstat.gov.ua
Рада по вивченню продуктивних сил України	www.rvps.kiev.ua
НАН України	
Національна бібліотека України ім.В.Вернадського	www.nbuv.gov.ua
Наукова бібліотека НаУКМА	www.librari.ukma.kiev.ua
Нац.Інстиут стратегічних досліджень	www.niss.gov.ua
Нормативні акти України	www.nau.kiev.gov.ua

11. Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непоборної сили

В умовах дії обмежень освітній процес в університеті здійснюється за дистанційною формою навчання, а саме:

- дистанційно (за затвердженим розкладом занять) на платформі Zoom проводяться всі лекційні заняття;
- дистанційно на платформі Moodle в певному відсотку можуть проводитися практичні (семінарські), індивідуальні заняття та консультації, контроль самостійної роботи